

Motion till riksdagen

1988/89:Jo288

av Ingrid Hemmingsson m.fl. (m, c, vpk, mp)

Hästavel

1979 års parlamentariska hästutredning föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 1982:51) bl.a. att staten skulle avhända sig ansvaret för hästfrågorna till landets hästavelsorganisationer, vilka tillsammans bildar Svenska Hästavelsförbundet SH, för avelsarbetet, avelskontrollen, stamboksföringen och premieringsväsendet.

Utredningen angav, att statens administration av hästavelsarbetet via lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna dragit en kostnad av ca 2 miljoner kronor årligen utöver det direkta statsbidrag om 810 000 kronor, som sedan mycket länge utgått över lantbrukstyrelsens anslag "Främjande av husdjursaveln".

För att den nya huvudmannaorganisationen skulle kunna överta administrationen av avelsarbetet från staten föreslog utredningen ett årligt bidrag på 1 miljon kronor utöver nyssnämnda anslag. Av detta belopp föreslog utredningen att 100 000 kronor skulle fördelas på hästavelsorganisationerna medan resterande belopp föreslogs gå till den nya huvudmannaorganisationen.

För att möjliggöra överförandet av huvudmannaskapet till hästavelsföreningarna föreslog utredningen ett extra engångsanslag om 3 miljoner kronor att utbetalas till den nya paraplyorganisationen under en period av fem år.

Redan hästavelsutredningens majoritetsförslag att lyfta ut hästarna ur lantbruksverket och föra in alla landets — nu ett 20-tal — hästavelsorganisationer i en kostnadskrävande huvudorganisation med ett årligt statsbidrag om endast 1 miljon kronor, ledde till stark reaktion bland främst arbetshästrasernas företrädare.

När så hästavelspropositionen (1983/84:100 bil. 11) kom, visade det sig att jordbruksministern i enlighet med utredningens majoritetsförslag ville överföra huvudmannaskapet för hästaveln från lantbruksverket till avelsorganisationerna själva redan den 1 juli 1985.

Tvärtemot hästutredningens förslag att staten med ett årligt driftsanslag om 1 miljon kronor skulle möjliggöra den nya huvudorganisationens verksamhet föreslogs i propositionen att statsbidrag inte längre skulle utgå.

I anledning av hästpropositionen avgavs tre motioner, vari alla partier var representerade.

Jordbruksutskottet fann (JoU 1983/84:25) i likhet med hästutredningen, "att hästen fortfarande har en betydelse inom skogsbruket" och att "ridsporten och de aktiviteter som anordnas av ridklubbar och ridskolor har stor betydelse".

Beträffande de framlagda motionerna sägs: "Utskottet hyser sympati och förståelse för motionärernas ambition att bibehålla den svenska hästaveln på en hög och konkurrenskraftig nivå och vill påpeka att riksdagen i ett uttalande år 1975 betonade angelägenheten av att draghästarnas betydelse inom skogsbruket uppmärksammades av berörda myndigheter och organ. Önskemålet härom underströks av riksdagen i en framställning till regeringen (NU 1975:30, rskr 1975:202)".

Jordbruksministerns förslag beträffande hästfrågorna blev riksdagens beslut den 29 mars 1984.

I oktober 1984 bildades Svenska Hästavelsförbundet (SH), som alltså övertagit lanbruksverkets tidigare uppgifter vad gäller hästfrågorna. Trav- och galoppsportens organisationer beslöt däremot att ställa sig utanför SH. Dessa organisationer handhar själva hästavelskontrollen m.m. utan samräde med SH.

Jordbruksutskottet (JoU 1987/88:7) ansåg i likhet med vad som anförts i motionen och i remissyttrandena, att hästhållningen i Sverige har väsentlig betydelse både från ekonomisk och social synpunkt. Utskottet fann anledning att "understryka värdet av skogskörning med häst som ett led i strävandena mot ett mer småskaligt och ekologiskt anpassat skogsbruk. Arbetshästen utgör i många fall ett realistiskt alternativ till de dyrare skogsmaskinerna".

Mot bakgrund av vad som anförts om hästhållningens betydelse i olika sammanhang ansåg utskottet att "ytterligare uppmärksamhet bör ägnas åt frågor om avel och uppfödning av hästar och om utbildningsutbudet från området".

Utskottet kommer fram till att "en utvärdering bör göras av resultatet av statsmakternas beslut att överlåta huvudansvaret för hästavelsarbetet på avelsorganisationerna. Inte minst bör effekterna på avelsarbetet med de kallblodiga raserna beaktas. Tillgången på såväl arbetshästar som sporthästar bör ägnas uppmärksamhet. En inventering och samordning av utbildningsbehovet bör genomföras. Härvid bör bl.a. beaktas behovet av utbildning och kunskaper i fråga om användningen av arbetshästar i jord- och skogsbruket".

I enlighet med utskottets betänkanden (JoU 1987/88:7 och 17) uttalade riksdagen att en utvärdering borde göras av vissa frågor rörande hästaveln och utbildningen inom hästområdet.

Svenska Hästavelsförbundet

I juni 1985 konstituerades den nya organisationen Svenska Hästavelsförbundet (SH). Organisationen beviljades av lantbruksstyrelsen strax därefter huvudmannaskap för hästkontrollerna och avelsvärderingen av hingstar gällande samtliga raser i landet utom varm- och kallblodstravare samt engelskt fullblod i fullblodsaveln. För de sistnämnda raserna är Svenska Travsportens Centralförbund resp. Svenska Galoppsportens Centralförbund huvudmannaoorganisationer.

Den 1 juli 1985 trädde en ny lag om kontroll av husdjur (1985:342) i kraft, vilken lag reglerar bl.a. hästavelsaktiviteterna. Enligt SH:s stadgar är orga-

nisationens övergripande syften att företräda medlemmarnas gemensamma intressen och att främja kvaliteten och utvecklingen i den svenska hästaveln. SH är huvudman för officiell hästkontroll i landet och skall för detta ändamål administrera och tillhandahålla tjänster för hästkontrollen enligt lantbruksstyrelsens kungörelser som har utfärdats med stöd av lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

SH är uppbyggt i enlighet med den representativa demokratins principer. Medlemsorganisationerna och övriga berörda parter är företrädade i beredande och beslutande organ genom valda ombud.

År 1988 omfattade SH 20 avelsorganisationer representerande lika många raser, av vilka dock mer än hälften är att räkna som sport- och rekreationshästar.

Svenska Hästavelsförbundets ekonomi

Till SH:s verksamhet utgår inga statsmedel. Som ovan framhållits följde jordbruksministern inte 1979 års Hästutrednings förslag, som gick ut på att 1 miljon kronor årligen skulle utgå som driftsbidrag. Inte heller fick SH de föreslagna 3 miljoner kronor i engångsanslag under de fem första verksamhetsåren.

SH:s ekonomi har därför måst baseras enbart på avgifter av olika slag, som avkrävs uppfödarna och dessas organisationer. Dessa för hästaveln helt nya pålagor har blivit mycket betungande för framför allt uppfödarna av kallblodshästar, som i allmänhet har sämre ekonomiska förutsättningar än uppfödarna av sport- och småhästar. Uttaget från uppfödarna har nu efter kontinuerliga avgiftshöjningar nått en sådan höjd att ytterligare uttaxeringar ofelbart skulle leda till totalstopp i arbetshästaveln.

Trots maximala uttag från uppfödarna kommer SH att för 1988 redovisa ett driftsunderskott om närmare 300 000 kronor. Då har SH ändå erhållit ett tillfällig tillskott om 200 000 kronor. Det är därför oundgängligen nödvändigt att SH tillföres nya medel för sin och i första hand arbetshästavelsns fortbestånd.

Avelsföreningarnas ekonomi

När lantbruksverket genom riksdagsbeslutet 1985 avhände sig ansvaret för hästavelsns administration kom detta också att medföra mångdubbelt merarbete för de olika rasorganisationerna samtidigt som dessa förlorade måttliga, men dock för verksamheten mycket betydelsefulla statsanslag, som utgått sedan mycket lång tid tillbaka. Endast tack vare ideellt arbete av mycket betydande omfattning har organisationerna hittills kunnat utöva sin verksamhet. Att som nu skett under några år basera verksamheten — stamboksföring, information, upplysning, kurser, skogs dagar, hästvisningar m.m. — enbart på ideellt arbete är inte längre möjligt. Också hästavelsorganisationerna på riksplanet måste åter tillföras medel för att kunna arbeta i samhällsnyttans tjänst.

Den svenska häststocken

Mot. 1988/89
Jo288

Den svenska häststocken har till följd av starkt ökat intresse för sport- och småhästar kontinuerligt ökat från 1970-talet.

Det är en nationell angelägenhet att det inom landet produceras hästar som vad gäller kvantitet och kvalitet tillfredsställer den svenska marknadens önskemål och behov. Det förutsätter en högkvalitativ avel. I annat fall uppstår en onödig och kostsam import av hästar.

Hästarna har en inte oväsentlig betydelse då det gäller att minska den förlustbringande överskottsproduktionen av spannmål. Svenska halvblodshästar av hög kvalitet är dessutom intressant exportprodukt, vilket förhöjer värdet av en god och välplanerad hästavel.

Hästekipaget i gallringstransporterna åstadkommer praktiskt taget inga skador på vare sig skog eller mark. Mot bakgrund av att landets halva skogsareal är bondeägd och att allt större hänsyn i samband med gallring måste tas till biologiska skador på växande skogsbestånd får man förklaring till att efterfrågan på prima, väl inkörda skogshästar åter ökat inom många områden. Vid en kommande energikris måste den animala dragkraften anses vara en värdefull tillgång.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen för budgetåret 1989/90 inom ramen för anslaget A1 jordbruksdepartementet anvisar till Svenska Hästavelsförbundet ett belopp om 2 miljoner kronor, varav 500 000 kronor fördelas på avelsföreningarna för dessas verksamhet.

Stockholm den 25 januari 1989

Ingrid Hemmingsson (m)

Lennart Brunander (c)

Ingvar Eriksson (m)

Karin Starrin (c)

Åsa Domeij (mp)

Jan Jennehag (vpk)

Annika Åhnberg (vpk)

Paul Ciszuk (mp)